

**SZCZEPAN
TWARDOCH**

KRÁL

*Židovský gangster.
Polské peklo.
Varšava 1937.*

HOST

SZCZEPAN TWARDOCH

KRÁL

**SZCZEPAN
TWARDOCH**

KRÁL

přeložila
Michala Benešová

BRNO 2020

Król

Copyright © by Szczepan Twardoch

Copyright © by Wydawnictwo Literackie,
Kraków, 2016

All rights reserved

Cover photo by unknown author /National
Digital Archive, Poland

Translation © Michala Benešová, 2020

Czech edition © Host – vydavatelství, s. r. o., 2020
(elektronické vydání)

This book has been published with the
support of the © POLAND Translation Program

Vydání bylo podpořeno překladovým
programem © POLAND

BOOK INSTITUTE

©POLAND

ISBN 978-80-275-0289-9 (PDF)

ISBN 978-80-275-0290-5 (ePub)

ISBN 978-80-275-0297-4 (MobiPocket)

Ostatně, kdo není otrokem?

HERMAN MELVILLE: BÍLÁ VELRYBA

Mého otce zabil vysoký pohledný Žid s mohutnými rameny a širokými zády makabejského boxera.

Teď stojí v ringu, poslední zápas večera a poslední kolo tohoto zápasu, a já ho pozoruju z první řady. Jmenuju se Mojžíš Bernštajn, je mi sedmnáct a neexistuju.

Jmenuju se Mojžíš Bernštajn, je mi sedmnáct a nejsem člověk, nejsem nikdo, nejsem, neexistuju, jsem ubohý vy-záblý syn nikoho a pozoruju muže, který zabil mého otce, pozoruju, jak stojí v ringu, pohledný a silný.

Jmenuju se Mojžíš Inbar, je mi šedesát osm. Změnil jsem si příjmení. Sedím u psacího stroje a píšu. Nejsem člověk. Nemám jméno.

Boxer v ringu se jmenuje Jakub Šapiro. Boxer má dva krásné syny, Davida a Daniela, ale to tenkrát nejspíš nevím, až dnes vím, že měl dva syny. Má taky černé vlasy lesknoucí se těžkou brilantinou.

Boxer zabil mého otce. A teď bojuje.

Bojuje v posledním kole. Dneska se polsky říká „runda“. Takže v poslední rundě.

Soupeření o titul mistra Varšavy mezi kluby Legie a Makabi zahájily zápasy v muší váze, ale ještě předtím došlo na dvě překvapení. Baškiewicz a Doroba nastoupili ve vyšších kategoriích, to bylo první překvapení. Druhým se stal spor mezi rozhodčími. Tehdy jsem se v boxu nejspíš ještě nevyznal, takže

mě to moc nezajímalo, ale slyšel jsem, co říkají lidi kolem mě. Byli rozrušení. Kvůli zápasu i zmíněným překvapením.

Seděl jsem v první řadě sálu Městského kina na rohu Dlouhé a Hypoteční. Sál se často pronajímal, mimo jiné na sportovní klání. Dnes mám pocit, že právě tehdy jsem sledoval boxerský zápas vůbec poprvé.

Dvě úplně cizí Varšavy se shromáždily kolem ringu, a já mezi nimi, hned u pódia, ale jako bych seděl všude, na židli každého z těch Židů, a sledoval ring zblízka i zdaleka současně. Nikdo mě neviděl.

Kolem ringu se shromáždily dvě Varšavy mluvící dvěma jazyky, žijící v oddělených světech a čtoucí jiné noviny, dvě Varšavy, které si byly navzájem v nejlepším případě lhostejné, v nejhorším se nenáviděly, ale většinou na sebe pohlížely s nevraživostí plnou odstupu, jako by nežily ob ulici, ale rozdělené oceánem. Já jsem byl hubený bledý mladík, narodil jsem se kdesi tam, nevzpomínám si přesně kde, před zhruba sedmnácti lety, takže řekněme v roce 1920. Pojmenovali mě Mojžíš, příjmení Bernštajn jsem pak jednoduše zdědil po otci Naumovi, stejné příjmení nosila i má matka Miriam, všichni židovského vyznání. Narodil jsem se jako občan nedávno obnoveného polského státu a jako občan o něco horší kategorie, než byla ta polská, jsem seděl v sále Městského kina, co bývalo kdysi Divadlem novinek, než budovu na rohu Dlouhé a Hypoteční obsadilo Divadlo Wojciecha Bogusławského a nakonec kino a box.

Jako první vstoupili do ringu štíhlí boxeři muší váhy a židovská Varšava řičela nadšením, když rozhodčí po zápase zvedl Rundsteinovu ruku. Kostnatý rohovník Legie Kamiński se vzdal už po první rundě, celý zakrvácený.

Pak došlo na bantamovou váhu. Jak jsem se domýšlel podle výkřiků židovského publika, v prvním kole náš boxer

vítězil. Jmenoval se Jakubowicz. Polský ringový rozhodčí zjevně favorizoval boxera Legie a vyrovnával Jakubowiczovu bodovou převahu bezdůvodným napomináním. Kola byla tři, po třetím bodový rozhodčí nespravedlivě přiznal vítězství Baškiewiczovi z Legie a tím to celé začalo. Jakýsi tlustý Žid v brýlích hodil po rozhodčím papírový sáček plný višně a křičel, že tady všichni umí počítat. Vrhel se na něj polský gauner, tlustoch mu rány obratně vracel, a i když je okamžitě odtrhli, byl zápas na několik minut přerušen.

Když se sál podařilo uklidnit, vstoupili do ringu boxeři pérové váhy a velice pomalého Špigelmana snadno na body porazil Teddy čili Tadeusz Pietrzykowski, mistr Varšavy, ten, který později, v jiném světě, bojoval jako vězeň v táborech v Osvětimi a Neuengamme.

V lehké váze Rozenblum naprosto rozdrtil tvrdého a vytrvalého Bareju.

Ve velterové Niedobier výrazně dominoval nad Przewódzkým, rozhodčí ale přesto ohlásil remízu. Židovské obecenstvo bučelo, křesťanské tleskalo.

Pak došlo na střední váhu. Doroba z Legie skolil našeho Šlaze v prvních vteřinách prvního kola. Co naplat, Šlaz se mu přímo nastavil na pravý direkt, který měl Doroba výbušný. Nastavil se a prohrál. Židovské obecenstvo zachmuřeně mlčelo, polské spustilo vítězný aplaus.

V polotěžké váze se štěstěna obrátila: Neuding poslal k zemi Włostowského, který byl počítaný, a i když se u devítky zvedl, rozhodčí ohlásil technický knokaut.

Pak vstoupili do ringu boxeři těžké váhy.

„V pravém rohu zástupce Legie Varšava Andrzej Ziembiński!“ zakřičel hlasatel. Ozval se potlesk.

Byl z nich všech rozhodně nejpohlednější a vůbec nevypadal jako boxer, připomínal spíš atleta. Velmi vysoký, s dlouhými,

ale svalnatými končetinami a stejně dlouhým trupem plavce, se světlounkými, téměř bílými vlasy po stranách vyholenými a nahoře delšími, rozdělenými pěšinkou, se světle modrýma očima a hranatou čelistí art deco.

Chvíli jsem měl dojem, že připomíná filmovou hvězdu, ale pak jsem pochopil, že jde o něco jiného, že vypadá jako z fotografií a obrázků německých sportovců, árijských polobůžků, které občas přetiskovaly ilustrované časopisy. Zároveň měl ve tváři cosi jemného, téměř dívčího, úpravného, cosi, co jsem nedokázal pojmenovat, ale o čem dnes vím, že je zkrátka rysem lidí z vyšších tříd, rozmazlených životem.

„V levém, vážení diváci...“, hlasatel udělal pauzu.

Židovské tribuny zašuměly.

„V levém rohu v barvách Makabi Varšava...“, ještě jedna pauza.

Publikum vřelo. Hlasatel se spokojeně rozhlížel po tribunách. Na zápas přišlo přes dva a půl tisíce lidí.

„Jakub Šapiro!!!“ vykřikl nakonec.

Židovští fanoušci byli nadšení, aplaudovali, křičeli a skandovali jeho jméno, polští diváci nevzrušeně tleskali, boxeři stáli proti sobě. Zazněl gong a sál utichl.

Šapiro byl pohledný, i když jinak než Ziemiński, jeho krása byla temnější, byl i o něco menší, přestože musel měřit přes metr osmdesát, a ani nebyl tak štíhlý, vážil víc.

Rysy měl tvrdé, na nose stopy po dávné zlomenině, a přesto mu to slušelo i v těch směšných lesklých trenýrkách, tílku s nápisem *Makabi* na prsou a sportovních botách připomínajících ponožky, jimiž testoval jasně osvětlený ring, jako by se dotýkal křehkého ledu, zlehka, levá–pravá, levá–pravá, tak lehce, jako by ani nešlo o mohutného boxera těžké váhy, dvaadevadesát kilogramů pevných svalů, tvrdých kostí a tuhého sádla nad širokým páskem boxerských trenýrek, sádla

v přesně takovém množství, aby vyplnilo vestu, jakmile vymění sportovní úbor za oblek.

Ziemiński vážil osmdesát devět kilo, ale nevypadal na to, pod kůži ani gram tuku, jen svaly vyrýsované těžkou prací, jako u řecké sochy.

Přímo jsem cítil klid a sebejistotu židovského boxera. Cítil jsem i radost, záchvěv radosti, když dav skandoval jeho jméno. A cítil jsem, jak se tato radost, podobná sexuální rozkoši, rozlévala po jeho těle, když křičeli:

„Ša-pi-ro, Ša-pi-ro, Ša-pi-ro!“

Sledoval jsem, jak klidně kráčí, jak si je jistý svým tělem, jak ho ovládá, jak se mu ono vycvičené tělo ztrápené tréninky podvoluje, jako natažené vnitřními pružinami, jak uvolněně pracuje hlavou i rameny, jako by proklouzával pod trámy nízkého stropu.

A jak rozdává rány.

Síla vychází z nohou. Chodidla, vnitřní hrany, kolena do středu, to všechno pružně, pravá pěst v rukavici chrání čelistní kloub zprava a levé rameno zleva, lokty těsně u těla. Když udeří, musí se celé tělo sjednotit v jednom výtrysku energie.

Levý bok a rameno se otáčejí stažené břišním a zádočným svalstvem. Smrštění těchto svalů stáhne bránici a žebra, takže úder doprovází zasyčení, když z plic unikne vytlačený vzduch.

Otáčí se i levé chodidlo, pohyb připomíná drcení nedopalku, a náhle vystřelí levá ruka, jako by házela kamenem, pěst se za letu otočí a krátce udeří jako bič a okamžitě se zase stáhne, boxer připomíná pružinu.

Někdy však pěsti neomotává bandáž ani nekryjí rukavice. Někdy pěst neudeří do pytle. Někdy udeří kost o kost a vyrazí zuby.

Někdy se to stává. Někdy to tak musí být.

Ale teď se Šapiro houpavým krokem přibližuje k Ziembińskému, pluje po ringu, střídá nohy, trochu jako Charlie Chaplin ve filmové komedii, přibližuje se, levačkou jemně bodá do vzduchu, jako by hledal díru v kokonu chránícím protivníka.

Ziembiński odpovídá, bojuje dobře, je to vynikající boxer, teď to vím, protože tenkrát jsem to nejspíš nevěděl, mám dojem, že jsem se v boxu nevyznal, že jsem to celé sledoval a netušil, co vlastně vidím, ale dnes si vybavuju, jak jsem je tehdy pozoroval, a přijde mi, že to byl rozumný pohled, analytický pohled, pohled všímající si všeho, čeho si jen šikovný pohled dokáže všimnout, pohled obeznámený s tím, co vidí. Ale možná jde o můj dnešní pohled, a ne ten tehdejší.

Bojovali ve větším tempu, než jaké bývá u boxerů těžké váhy obvyklé. Před jedním z levých háků Ziembińského rychlých jako vlaky luxtorpéda (jak psaly druhého dne noviny) unikne Šapiro obratem, ale ne na hlavní levé noze, nýbrž na pravé. Na okamžik zaujme postoj leváka, načež zaskočenému Ziembińskému zasadí dva rychlé údery zprava do obličeje a roztrhne mu levé obočí. Boxer Legie ani neví, co ho trefilo, ale Šapiro poleví, uskočí stranou, uvolňuje se o metr dál, ačkoli by s ním mohl okamžitě mrštít o provazy a hlavu i žebra mu zasypat smrští bočních úderů.

„Doraz ho, doraz...!“ křičí sekundant.

Šapiro by teď mohl skončit. Ale poleví. Je si jistý sám sebou, až příliš jistý. Ignoruje volání sekundanta. Chce se ještě bít.

Je mu třicet sedm. Už není mladý. Narodil se jako poddaný cara Mikuláše II. na adrese Nowolipki 23, byt číslo 31, necelé dva kilometry od místa, kde právě bojuje. V rodném listu má uvedené ruské jméno Иаков, manželka (ačkoli neuzavřeli sňatek, je to jeho žena) mu říká polsky Jakube, ale

někdy ho – stejně jako jeho matka – oslovuje Jankeve, po židovsku. Příjmení zůstalo stejné, ale pro mě to vždycky byl Jakub, samozřejmě jakmile už přestal být panem Šapirem.

Pozoroval jsem ho tehdy s nenávisť, i když jsem ještě nevěděl, že zabil mého otce. Věděl jsem jen, že ho kamsi odvezl. Podrobnosti jsem zjistil až později a později jsem si Jakuba Šapira i oblíbil, chtěl jsem se stát Jakubem Šapirem. Možná jsem se jím svým způsobem stal.

Možná už vím. Možná už všechno vím.

O dva dny dřív jsem byl svědkem toho, jak Šapiro vyvádí mého otce Nauma Bernštajna z našeho bytu číslo šest v domě na rohu Nalewek a Františkánské 26, táhne ho za dlouhý plnovous a tiše hudruje.

„Bist alejn šuldik, du šojter ajner, du narišer frajer!“* říká Šapiro, když táhne mého otce za vousy.

Dole za asistence obra Pantaleona Karpiňského a Munji Webera s krysím obličejem, o nichž se rozepíšu později, naložil mého otce do kufru svého buicku a odjel.

Stál jsem v kuchyni, matka špitla, abych se ani nehnul, takže jsem se nehýbal a otec se mezitím schoval do skříně. Okamžitě ho našli a vytáhli, a když jsem viděl, jak ho za vousy vlečou ven, náhle a nekontrolovaně jsem vypustil obsah svého měchýře. Mokrá skvrna se rychle šířila po vlněných kalhotách.

Zastavil se tehdy u mě, aniž uvolnil sevření otcova plnovousu.

„Jen se, hochu, neboj,“ řekl vlídně. Takovou vlídnost jsem nečekal.

Zblízka jsem si všiml vybledlého šedomodrého dvousečného meče a čtyř hebrejských písmen מוּוּב, mem, vav, vav

* Můžeš si za to sám, ty pitomče, hlupáku!

a tav, psaných zprava doleva, která měl vytetovaná na pravé ruce. Slovo מוות znamená v hebrejštině smrt.

Vrhl jsem se tehdy na něj, pokoušel jsem se ho udeřit. I dřív jsem se rád bil, s židovskými i křesťanskými hochy jsme sváděli urputné bitvy za pomoci pěstí i kamenů, na náměstí Zbraní, cheder proti chederu, škola proti škole, dokud nás policie nerozehnal. Dělalí to všichni.

Šapiro ale nebyl žádný výrostek. Uhnul před mým směřným útokem, obrátil oči v sloup, ani mě neudeřil, jen odstrčil, máma křičela, upadl jsem na podlahu mezi stolem a kredencí, plakal jsem. Celou dobu jsem měl před očima meč a smrt vytetované na hřbetu ruky, která svírala plnovous mého otce.

Tehdy jsem si řekl, že si nikdy nenechám narůst plnovous. Všechno ostatní, co jsem si předsevzal, pak přišlo samo. Rozhodl jsem se, že budu jako on.

Když jsem Šapira sledoval během boxerského zápasu v Divadle novinek, nebylo tetování vidět, zakrývala ho rukavice a pod ní ještě bandáž. Hebrejsky jsem ani dobře neuměl, dodnes mám občas pocit, že hebrejsky dobře neumím, nevím, jestli bych odhadl, co מוות znamená.

Přestože jsem box nejspíš sledoval poprvé v životě, fascinoval mě. Už jako chlapec jsem se rád bil, bít se pro mě znamenalo být jiný, nový Žid, Žid ze světa, který mi otec s matkou zakazovali a který mě přitahoval, i když jsem o něm příliš nevěděl, světa, který se nebál průvanu a čerstvého vzduchu, jichž se tolik děsil melamed z našeho chederu, světa bez pejzů a talitů. Pozorně se proto dívám.

Ačkoli je Šapiro mohutný, dokáže být neuvěřitelně hbitý, na pokrčených nohou poletuje kolem Ziembińského, jako by hledal díru v neprodyšné obraně vyššího boxera, v nízkém postoji, pravá pěst u hrudníku, levá ve stejné výšce před ní.

Nejspíš až po válce začali boxeři držet ruce výš.

Šapiro celou dobu pracuje, jako by byl natažený na klíček, vlevo, vpravo, ojedinelé údery Ziemiňského na tělo blokuje lokty, před těmi směřujícími na hlavu mrštně a pružně uhýbá, jako by ani nebojoval v těžké váze, ale v bantamové, a celou dobu svému protivníkovi ustupuje, dovoluje mu, aby ho zatlačil na provazy.

Ziemiňski má zjevnou převahu, přestože krvácí z roztrženého obočí. Celou dobu útočí, Šapiro se pouze brání, úniky i postojem, jen občas adresuje protivníkovi rychlý úder levačkou.

Vypadá, jako by měl prohrát, a já mu prohru přeju.

Je však naprosto klidný. Uhýbá, uskakuje, naznačuje údery levačkou, baví se. Jako by trénoval s pytle, a ne bojoval v důležitém zápase. Baví se, je uvolněný a ví, že se Ziemiňski, jinak zkušený boxer, jeho klidu bojí.

V ringu neexistuje horší protivník než klidný a sebevědomý. Nejhorší grimasa, s jakou může boxer přijít, je úsměv.

Ale mně celou dobu připadá nemožné, že by Žid, který z domu odvedl mého otce, mohl toho štíhlého blondýna s bílo-černo-zeleným znakem Legie Varšava vyšitým na prsou porazit. Vypadá to, že Ziemiňski má nad ním nejen fyzickou převahu, má nejen rozložitější ramena a je vyšší, ale je taky doma, patří ke třídě těch, kteří vlastní a spravují tuto zemi.

Klidně mohl být i dělníkem, chudším než už nežijící Naum Bernštajn, ačkoli dnes vím, že vůbec nebyl chudší, ale jako světlovlasý obr se znakem Legie na prsou bude přesto vždy někým víc než židovský boxer v dresu Makabi.

Ani mě tehdy nenapadlo, že by Žid mohl v ringu porazit křesťana, přestože my jsme se na náměstí Zbrani s křesťanskými chlapci prali běžně. Ale to bylo jiné. Mně tenkrát bylo

sedmnáct a znal jsem jediné světy chederu, ješivy, synagogy a našeho domu.

Později jsem poznal všechny ostatní.

Ziemiński zatlačí Šapira až k provazům, polské obecnostvo je přesvědčené, že je s ním amen, pak ale začne židovský boxer najednou couvat, jako by chtěl upadnout na záda, provazy se napínají, na okamžik zadrží váhu jeho těla a pak ho vymrští jako kamínek z gumového praku – Šapiro se v dokonalé rotaci skloní před rozmáchlým pravým hákem Ziemiňského a udeří zdola silným levým zvedákem. Vloží do tohoto úderu, poháněného navíc energií vymrštěných provazů, otočku ramen i boků a vzpřímení páteře. Zasáhne Ziemiňského do brady, ten okamžitě zvadne a ztěžka dopadne na zem, jako by Šapiro našel v jeho čelisti tlačítko, přepínač, kterým můžete člověka vypnout, jako se vypíná žárovka.

Šapiro přeskočí ležícího soupeře a zamíří do svého rohu, naopak Ziemiński vůbec neleží klidně, nekontrolovaně se třese jako při epileptickém záchvatu, oči v sloup, nohama a rukama máchá jako podřezávané zvíře.

Publikum křičí, vstává ze sedadel, vášně davu je ještě neřízená, vyplývá z momentu překvapení, ze vzrušení z boje, který netrval ani dvě minuty; o vteřinu později už má nadšení důvod, všichni už vědí, co se stalo, židovští fanoušci vybuchují radostí, jako by právě sami složili k zemi každého Poláka, který na ně kdy křivě pohlédl, zatímco křesťanské publikum bučí, rozezlené, že došlo k narušení přirozeného stavu věcí.

Rozhodčí přiskočí k Ziemiňskému, začíná ho počítat, ale současně mu kontroluje pulz; Šapiro ani jednoho nepoctí pohledem, rozhodčího ani nehybného poraženého soupeře.

Aniž by Šapiro čekal, až rozhodčí vysloví „deset“ a zamává rukama, vyplivne chránič zubů a pokýve na sekundanta v tmavě modrém svetru s polsky psaným nápisem „Makabi“.

Do ringu vběhne lékař a prohmatává lebku stále ještě nehybnému, ale už klidně ležícímu polskému boxerovi.

Jakubův sekundant vytáhne z kapsy tabatěrku, zapálí cigaretu a vloží ji boxerovi mezi rty. Šapiro několikrát potáhne, nakloní se přes provazy, sekundant mu vyndá cigaretu z úst a uhasí ji.

Dnes vím, že žádný jiný boxer by si něco takového tehdy ani dnes nedovolil, ale věděl jsem a viděl, že v tom kouření bez sundání rukavic bylo cosi velkopansky arogantního, a to se mi líbilo, protože jsem nikdy dřív neviděl Žida, který by si mohl takovou velkopanskou aroganci dovolit. Věděl jsem, že takoví Židi existují, ale nepotkával jsem je.

Bylo mi tehdy sedmnáct.

Když mi bylo deset, odjeli jsme s matkou na letní byt do Świdru. Naše věci a otec, který na ně dohlížel, jeli na povozu, matka a já třetí třídou, vlakem podél di linje, Miedzeszyn, Falenica, Michalin a dál do Świdru. Poprvé jsem jel na letní byt, a vlastně vůbec mimo Varšavu. Všechno se mi líbilo, zvlášt slunce – jiné než ve městě –, jehož záři jsem si tehdy zamiloval, až tak, že ji miluju i tady, mezi bílými domy, pod úplně jiným nebem, pod žhavým sluncem země izraelské.

Šli jsme s matkou na procházku borovicovým lesem, máma pak rozložila na zem deku a vyndala z košíku namaзанé chleby a lahev limonády s pákovým uzávěrem, zatímco já jsem běhal po lese, ale opatrně, abych se neztratil. Sbíral jsem šišky. Když jsem zvedl hlavu, zjistil jsem, že nade mnou stojí blondatá holčička, starší než já, křestanka, měla modré šaty a copy.

„Dobrý den,“ řekl jsem.

Odfrkla, obrátila oči v sloup, otočila se a odběhla.

Tehdy jsem pochopil, proč odešla. Nechtěla poslouchat žádné „dobrý den“ od malého Židáčka s pejzy.

Později jsem pochopil, že mohla odejít z jakéhokoli jiného důvodu, mohla se mě bát, nemusela nic cítit, a všechno ostatní jsem si zkrátka domyslel.

Ještě později mi došlo, že jsem si všechno ostatní domyslel správně.

Tehdy ve Świdru, když jsem sbíral šišky mezi borovicemi a bylo mi deset, jsem cítil a věděl: nechci, aby se na mě kdokoli takhle díval, ale nevím a netuším, co bych s tím mohl udělat, takže jsem to začal pokládat za neoddelitelnou součást své židovské identity. Takový zkrátka budu, tak to zůstane, tak se mi to zdálo. Nechtěl jsem takový být, nechtěl jsem být Žid, ale nebýt Žid mi přišlo zhruba stejně pravděpodobné jako stát se Tomem Mixem, jehož nemá kovbojská dobrodružství jsme sledovali v tmavých tunelech pojízdných kinematografů, které za mého dětství ještě zajížděly na dvorky našeho světa, naší vlastní Varšavy.

Nebo se to snad ve skutečnosti vůbec nepříhodilo mně a celý příběh mi vyprávěl Šapiro? Naše životy se slévají.

Když jsem ve věku sedmnácti let seděl v sále někdejšího Divadla novinek, pochopil jsem, že to není pravda. Nemusím být tím chlapcem sbírajícím šišky. Žid nemusí být takový Žid, Žid může být jiný Žid, stejně dobrý jako křesťanští pánové.

Viděl jsem, jak ženy, Židovky i křesťanky, hledí na Šapira. Hleděly na něj úplně jiným pohledem, než jakým mě obdařila blondatá holčička v borovicovém lese na letním bytě ve Świdru.

I já sleduju, jak Jakub Šapiro zvedá hlavu, potahuje z cigarety pevně sevřené mezi rty a pak se naklání k sekundan-

tovi, který mu cigaretu z úst poslušně vytáhne. Šapiro vyfoukne velký oblak modrého kouře, který ve světle reflektorů vytváří arabesky jako nějakou abecedu mužské síly, zatímco Šapiro vyklepává ramena, uvolňuje svaly a přibližuje se k rozhodčímu, jako by čekal na verdikt, ačkoli všichni víme, že Ziemiński při počítání nejenže nevstal, ale pořád ještě leží na zemi.

Sekundanti se ho pokoušejí přivést k vědomí, což se jim nakonec podaří. Rozhodčí chytne ruce obou boxerů, tu Šapirovu zvedne vzhůru, Ziemiński sotva stojí na nohou a vše sleduje nepřítomným pohledem, hlasatel oznamuje konec posledního zápasu večera, vítězství boxera klubu Makabi Varšava. Tleskáme. I já tleskám.

Stále ještě omámený Ziemiński podává Šapirovi ruku v rukavici, Šapiro do ní drcne gestem, které v ranním vydání *Varšavského kurýru* polský redaktor Witold Sokoliński, jenž není Šapirovi nakloněn, označí za důkaz nedostatku sportovního ducha, který u židovského boxera nepřekvapuje, a jasně konstatuje, že ruku soupeři nestiskl.

Naopak židovský novinář *Našeho přehledu* napíše, že Šapiro stiskl ruku Ziemińského pohrdavě.

Stále ještě ochromený Andrzej Ziemiński však gesto vůbec nevidí, rozhodčí ho odvádí do rohu a předává sekundantům.

Křesťanské publikum gesto židovského boxera vidí, sálem se rozlehne pískot. V tu chvíli se z první řady zvedne muž nevelkého vzrůstu, otočí se k tribunám a sleduje, prostě se kouká, jako by vyhlížel ty, co pískají. Hvízdot okamžitě ustane, já ale ještě nevím, co je to za člověka.

Hlasatel oznamuje celkové vítězství Legie devět sedm.

Jakuba Šapira celkový výsledek nezajímá, Jakub Šapiro zvítězil, Jakub Šapiro je jako David po vítězství nad Filištíny

a Jebúsejci, Jakub je král a jeho synové, kteří zápas samozřejmě nesledovali, jsou princátka.

Sekundant na něj čeká s další zapálenou cigaretou, Šapiro chvíli pokouje a pozoruje diváky vyzývavým a triumfálním pohledem. Pod jeho tíhou umlká poslední bučení, on pak nadzdvihne provazy, protáhne se mezi nimi a obratně seskočí. Nikdo už nepíská. Šapiro dál kouří, přičemž ho jeden ze sekundantů otírá ručníkem a druhý, ten, co mu předtím zapálil cigaretu, mu rozvazuje a sundává rukavice i s bandáží.

Zápasy skončily. V sále se rozlehne hučení, šoupání, publikum se najednou vrací do reality, zvedá se ze sedaček, pomalu míří k východu, zítra musí do práce, box byl a zmizel, vrátil se svět.

V den, kdy jsem to všechno viděl, se ve mně něco změnilo. Jako bych se já sám postavil do ringu a bojoval proti tomu blondatému Goliášovi, jako bych tam já sám byl.

Jako by všechno, co se v mém životě později stalo, mělo začátek v těchto necelých dvou minutách v ringu.

Když sekundanti uvolnili Šapirovi ruce a podali mu župan, zamířil k malému korpulentnímu muži sedícímu v první řadě, tomu, co utišil publikum hvízdající po Jakobově arogantním gestu.

Byl to člověk s impozantně klenutou hlavou zcela prostou vlasů. Tento nedostatek vyrovnávaly dlouhé napomádané kníry zakroucené směrem k očím, velice starověské, ale ideálně pasující k drahému, staromódnímu a poněkud těsnému obleku z tmavě modrého meltonu.

Na vestě obepínající kulaté břicho se blýskaly zlaté řetízky od hodinek a klíčů, prsty zasunul do kapes vesty a nohu si přehodil přes nohu. Nohy měl krátké a baculaté, vypadalo to, jako by se někdo pokoušel zkrřížit prostředníček a ukazo-